

учне расправе су темпераментне, траже аргументацију и научно уопштавање у току самога конгреса; дуели и научна полемика чине особито задовољство на оваквом скупу. То је и II међународни кон-

грес о везама између двију јадранских обала чинило много интересантнијим од многих других интернационалних скупова.

Миомир Дашић

В. В. Аникеев; ДОКУМЕНТЫ ВЕЛИКОГО ОКТЯБРЯ

Москва, 1977, стр. 239

Аутор ове монографије бави се истраживањем докумената велике октобарске револуције који се налазе у Централном партијском архиву Института марксизма-лењинизма при ЦК КПСС. У њој се говори о радовима В. И. Лењина, документима највиших органа Партије — протоколима Централног комитета, VII партијској конференцији, VI конгресу Руске социјал-демократске партије (бољшевика), организационом раду у Секретаријату ЦК КПСС и о успостављању његових веза са широким народним масама.

Радови В. И. Лењина садржани су у Првој глави. Познато је да не само совјетски научници посвећују изузетну пажњу личности и дјелу В. И. Лењина. У Централном партијском архиву, одакле се коментарише избор докумената за ово издање, чува се више од 34.000 докумената које је Лењин писао или парафирео — почев од његових ученичких радова до генијалног плана о изградњи социјалистичког друштва. Више од 360 Лењинових докумената у овом архиву односи се на период Октобра. Овдје су коментари докумената о изградњи нове стратегије, програму социјалистичке револуције, неопходности промјене партијске тактике послије јулских дана и осврт на Лењина као вођу Октобра. Дајући карактеристику докумената о Лењину, аутор упознаје читаоца са непознатим подацима о степену очуваности докумената и томе гдје су, када и у ком тиражу они публиковани.

У другој глави се говори о томе како је ЦК руководио масама у периоду припрема и извођења револуције. Аутор је анализирао 14 протокола засједања Бироа ЦК РСДРП(б), протоколе мартовског савјетовања, документе и материјале ЦК од момента доласка В. И. Лењина до VII конференције, документе VII конференције, материјале 20. засједања и савјетовања ЦК, материјале са VI конгреса и 24 протокола ЦК који је изабран на VI конгресу.

У Трећој и Четвртој глави коментаришу се документи Секретаријата ЦК и Војне комисије при ЦК. Ти документи освјетљавају организациони рад ових органа ЦК, а затим се говори о директивним писмима и резолуцијама ЦК о обезбјеђењу политичког и организационог јединства радника, сељака и војника под руководством Партије.

У Петој глави дат је осврт на документе финансијске природе, који доказују широке везе Секретаријата ЦК са партијским организацијама, а затим о организацији снабдијевања организација партијском литературом.

На крају је приложен списак радова В. И. Лењина који су написани и ширени 1917. године.

Анализа докумената Октобра у овој монографији је првенствено намијењена научним радницима, али и свима другима који се интересују за питања октобарске револуције, па је она зато врло корисна.

Р. Јовановић

ПАТРИОТИЗАМ И РЕВОЛУЦИОНАРНЕ ТРАДИЦИЈЕ

Удружење публициста, Београд 1976

Књига „Патриотизам и револуционарне традиције“ представља у ствари зборник радова са савето-

вања одржаног у Београду од 11. до 13. децембра 1975. године на тему: *Његовање југословенског со-*

цијалистичког патриотизма и револуционарних традиција у области васпитања и образовања. Овај скуп је пратило више од седам стотина наставника и других учесника — васпитача из разних образовно-васпитних установа, почев од оних који раде у основним школама па до универзитетских наставника, као и представника Југословенске народне армије и многих друштвено политичких организација. Савјетовање, са којег реферати и саопштења сада већ чине садржај књиге о којој је овдје ријеч, било је својеврстан прилог и прослави тридесетогодишњице ослобођења наше земље, под покровитељством Савезног одбора СУБНОР-а Југославије.

Реферати и саопштења, објављени у овој књизи (330), релативно добро опремљено, свједоче о великом интересовању за борбене, револуционарне и хуманистичке традиције НОР-а и социјалистичке револуције, за њихово његовање кроз образовно-васпитни процес, како у школским институцијама тако и у Југословенској народној армији, у друштвено-политичким и другим организацијама. Кроз готово педесетак реферата и саопштења о разним проблемима и питањима, као јединствена нит провлачи се мисао да његовање револуционарних традиција и социјалистичког хуманизма треба да постане интегрална компонента читавог система образовања, саставни дио васпитног рада не само у школама, на факултетима и ЈНА него и у радној организацији, друштвеним организацијама, у идеји општенародне одбране. Садржај књиге најбоље илуструје с колико се озбиљности, идејне јасноће и педагошко-методског понирања прилазило разматрању појединих питања везаних за његовање револуционарних традиција и њихово васпитно мјесто и улогу у формирању правилног идејног погледа младих не само на најновију прошлост наших народа и народности већ и на изграђивање историјске свијести о неминовности југословенског пута у социјализам, о неопходности изградње система социјалистичког самоуправљања, као и перспективама даљег социјалистичког раз-

витка, визији хуманизма будућности.

Садржај ове књиге састоји се из уводних излагања: *Косте Нађа*, генерала армије и председника Савезног одбора СУБНОР-а Југославије, Патриотизам и револуционарне традиције и *Азема Власица*, председника Конференције ССО Југославије — Омладина и револуционарне традиције — и реферата и саопштења, груписаних по ужој сродности материје у четири групе.

Прва група садржи реферате и саопштења: др *Веселина Ђуретића* — Патриотска и револуционарна функција наше историјске свијести; проф. др *Николе Поткоњака* — Југословенски социјалистички патриотизам и револуционарне традиције неотуђиви су део самоуправног социјалистичког преображавања, васпитања и образовања у нас; *Душана Радића* — Његовање револуционарних традиција у ЈНА јача њену борбену готовост; *Рада Прелмића* — Савез пионира у његовању југословенског социјалистичког патриотизма и револуционарних традиција; *Милана М. Милановића* — Основне моралне вредности народноослободилачког рата и социјалистичке револуције у васпитно-образовном процесу; проф. др *Радисава Ничковића* — Васпитање у духу братства, јединства и равноправности; *Јосипа Чандића* — Заборављањем младости губи се и младост револуције; *Павла Газиводе* — Револуционарне традиције уче хуманизму; др *Илије Мрмжа* — Тековине југословенске социјалистичке револуције и њихово изучавање у процесу васпитања и образовања; проф. др *Ненада Хавелка*, Психолошка структура патриотизма; проф. *Риза Брада* — Могућност и форме његовања патриотизма и револуционарних традиција код младих у многонационалној средини; *Љубивоја Церовића* — Његовање револуционарних традиција кроз активност друштвено-политичких и специјализованих омладинских организација; проф. *Александра Живковића* — Мјесто и улога пионирске организације у његовању патриотизма и револуционарних традиција, и проф. др *Душана М. Савићевића* — Марксистичко образовање одраслих као

подручје за васпитање осећања патриотизма и братства и јединства југословенских народа и народности.

Садржај друге групе саопштења и реферата је следећи: *Ђоко Стојичић* — Утицај телевизије на ширење патриотских осећања и револуционарне традиције; *Војислав Ђуровић* — Патриотско и револуционарно у поезији НОБ-а; проф. *Вукашин Војновић* — Образовна телевизија деце и омладине; *Милац Обрадовић* — Револуционарне традиције о самозаштитном деловању у револуцији — саставни део образовања и васпитања самоуправне социјалистичке личности; проф. *Недељко Трнавац* — Патриотизам, слободарство и револуционарне традиције у штампаним за децу; *Мирјана Тодоровић* — Децејо литерарно и ликовно стваралаштво и неговање патриотизма и револуционарних традиција наших народа; проф. *Вукале Ђерковић* и проф. *Димитрије Марковић* — Улога споменика и споменик-обиљежја у развијању револуционарних традиција омладине, и проф. *Драгомир Стојановић* — Екскурзије у неговању традиција НОБ-а.

Трећа група обухвата реферате, односно саопштења о неговању револуционарних традиција на релацији школа — друштвена средина. Ту спадају саопштења: проф. др *Љубомира Крнеге* — Веза самоуправне школе са друштвеном средином један је од битних услова социјализације младих; проф. др *Јашира Реџепагића* — Васпитање ученика у духу братства, јединства и равноправности; проф. *Зденка Гудељ* — *Велаге* — Основне школе ријечке регије на задацима развијања и неговања револуционарних традиција наших народа; проф. *Владислава Вуковића* — Његовање револуционарних традиција путем јавних манифестација школе и проф. др *Богољуба Прокића* — Васпитање будућих наставничких кадрова на револуционарним традицијама напредног учитељског покрета.

Четврта група садржи саопштења и реферате у којима се из разних углова посматра, оцјењује и сагледава могућност неговања позитивних традиција у разним базичним областима и наставним ди-

циплинама. Тако др *Милорад Бертолино* пише — Научно наслеђе у области природних и математичких наука и његова реализација; проф. *Момчило Мрђеновић* — Одгојно значење сувремене наставе земљописа; проф. *Радивоје Шукловић* — Континуитет прогресивног књижевног наслеђа у читанкама основне школе; проф. *Бранко Шнидаршић* — Дјеловање читанки на развијање емоција и ставова код младих; проф. *Момчило Павловић* — Могућност развијања слободарства при обради револуционарне поезије у средњој школи; проф. др *Миомир Дашић* — О неким гледањима на неговање традиција НОБ-а и социјалистичке револуције кроз наставу историје; др *Андраш Давид* — Јединствени и заједнички васпитно-образовни програмски садржаји као суштинске основе неговања патриотизма, револуционарних традиција и заједништва народа и народности у САП Војводини; *Евгенија Шупљинова* — Однос младих према револуцији изражен у првим њиховим покушајима на уметничком плану. Садржај ове групе завршен је заједничким прилогом др *Живојина Бошковића*, проф. *Симеона Маринковића* и проф. *Милеве Милентијевић* — Учинити да револуционарне идеје постану део уверења младих о неговању револуционарних традиција НОБ-а у школама региона просветно-педагошког завода — Крушевац.

Посебан одјељак у овој књизи чине изводи из дискусија вођених на Саветовању поводом основне теме. Дати су изводи из дискусија следећих учесника: др *Богомила Карлавариса* (Идеолошки аспекти ликовног васпитања и мотиви из НОБ-а у овом васпитном подручју); проф. *Драгана Богдановића* (Гораци у неговању традиција наше револуције); *Мирка Вујачића* (Револуција је саму себе сликала — али...); *Родољуба Игњатовића* (Неке активности у СР БиХ на неговању југословенског социјалистичког патриотизма); *Луке Деспотовића* — Југословенски социјалистички патриотизам и револуционарне традиције у изградњи и васпитању резервних војних старјешина; проф. *Стојана Жупанца* (Његовање југословенског социјалистичког патриотизма и кориш-

ћење средстава информисања и литературе), Миленка Ратковића (Карта и водич о споменицима и обиљежјима НОБ Југославије), проф. Милована Крунића (Око теме у теми), Драгутина Гроздановића (Његовање револуционарних традиција НОБ-а у школама јужноморавског региона, и Петра Глеђе (Улога и значај предмета општенародне одбране у његовању и развијању патриотизма и традиција у области васпитања и образовања).

На крају су објављени Закључци усвојени на Савјетовању, у којима се констатују досадашња позитивна искуства у домену његовања револуционарних традиција, патриотизма и југословенског социјалистичког самоуправног хуманизма и указује на путеве, правце и средства како да се остваре још повољније могућности да револуционарне традиције постану „саставни и свакодневни део континуиране васпитно образовне делатности сваког чиниоца, свих субјективних снага, на сваком нивоу, нашег самоуправног социјалистичког система васпитања и образовања“. У Закључцима се указује и на конкретне мјере и могућности како да се најбоље остваре стручно и научно, односно идеј-

но провјерено и на марксистичким основама засновани садржаји из најновије историје народа и народности Југославије и да се на њиховом тумачењу изграђује неопходна свијест о његовању револуционарних традиција. Пледирано је да се проучавају проблема везаних за васпитање младих у духу југословенског социјалистичког патриотизма, на чему се раније радило релативно спорадично и међусобно неповезано, прије будуће студиозније, шире и знатно организованije, како би се добијени резултати потпуније користили у наставно васпитном процесу.

Полазећи од основне теме и резултата и ставова, идеја и сугестија садржаних у објављеним рефератима, корефератима и саопштењима, појава — ове књиге знатно ће допринијети сазнањима о томе какве су и колике могућности да се у наставном процесу, прије свега, младим генерацијама презентирају револуционарне традиције и на основу њих васпитава и унапређује дух југословенског социјалистичког патриотизма као битне компоненте марксистичког образовања и васпитања.

М. Дашкић

СИМПОЗИЈУМ — СЕОСКИ ДАНИ СРЕТЕНА ВУКОСАВЉЕВИЋА V

Симпозијум *Сеоски дани Сретена Вукосављевића* већ је постао стална научна и стручна трибина, скуп на коме се сваке године окупља све већи број научних, стручних и културних радника. Пети по реду Симпозијум посвећен дјелу великог научника, најпознатијег и најауторитативнијег зналца социологије села и обрађивача историје сељачког друштва у нас, одржан је 17, 18. и 19. јуна у Пријепољу 1977. године, (организатор је била, као и ранијих година, Самоуправна интересна заједница основног образовања општине Пријепоље).

На петом по реду симпозијуму посвећеном С. Вукосављевићу било је пријављено 25 реферата и научних саопштења. Рад овог научног скупа одвијао се у оквиру три главне теме: 1) *Дјело Сретена Вукосављевића*, 2) *Сеоска општи-*

на кроз вјекове и 3) *Милешевски крај у ширем смислу*. На симпозијуму су 22 учесника презентирала своје истраживачке резултате.

У оквиру прве тематске групе — *Дјело Сретена Вукосављевића* — саопштења су подијелили: проф. Нијаз Мусабеговић (Сарајево) — Село у социјалистичком преображајном друштву; др Лазар Антић (Загреб) — Друштвено-економска неопходност специфичне урбанизације сеоских насеља и Миодраг-Драгиша Радовић (Пријепоље) — Неке карактеристике демографских кретања у општини Пријепоље.

Друга тематска област — *Сеоска општина кроз вјекове* — третирана је у шест саопштења. Проф. др Сима Ђирковић, дописни члан САНУ, подио је запажен рефе-